

‘Verwijder Rudi Fuchs en al die Audi’s uit de Van Baerlestraat!’

Paul Kempers:
Binnen was buiten. De Sandbergvleugel Amsterdam. Valiz, 224 blz. € 19,50.

Er was veel kritiek op de Amsterdamse wethouder Carolien Gehrels en Stedelijk-directeur Gijs van Tuyl toen zij op 9 oktober 2006 een begin maakten met de sloop van de Sandbergvleugel aan het Stedelijk Museum in Amsterdam. Eerst gooide Gehrels een steen door een van de ruiten, daarna reed Van Tuyl met een bulldozer op de vleugel in. Smakeloos, vonden veel kunstliefhebbers. Het paste een museumdirecteur

of wethouder van Cultuur niet, belangrijk cultureel erfgoed zo te behandelen.

Niet alleen de manier waarop de sloop begon zette kwaad bloed. Over de noodzaak ervan werd ook zeer verschillend gedacht. Toen de afbraak werd aangekondigd, zette Jos Houweling, directeur van het Amsterdamse Sandberg Instituut, de actie ‘Red de Sandbergvleugel’ op poten. Houweling gaf toe dat de vleugel, die begin jaren vijftig aan het oude museum was vastgebouwd, moeilijk in te richten was en architectonisch weinig voorstelde – ‘maar er zit wel een verhaal aan vast’.

Vier jaar na de afbraak is dat verhaal door kunsthistoricus Paul Kempers te boek gesteld in *Binnen was buiten. De Sandbergvleugel Amsterdam*. Willem Sandberg, de eerste naoorlogse directeur van het Stedelijk, stond een

laagdrempelig tentoonstellingsgebouw voor ogen. Een vleugel met veel ramen, zodat de man van de straat kon zien wat er binnen gebeurde en zich uitgenodigd voelde daar ook eens te gaan kijken. Een vleugel met alledaags zijlicht in plaats van het klassieke bovenlicht van 19de-eeuwse musea. Niemand mocht zich door het museum geïntimideerd voelen.

Kempers vertelt ook over de conflicten tussen Sandberg en de Gemeente Amsterdam over de reacties van binnen en buiten de kunstwereld toen ‘het aquarium van Sandberg’ er eenmaal stond, over de Amsterdamse kunstenaarsverenigingen die de ruimte vanaf het begin opeisten voor ledententoonstellingen en over latere museumdirecteuren die zich geen raad wisten met dat zijlicht van twee kanten. Het verhaal is grondig gedocumenteerd, met veel illustraties en

fragmenten uit brieven, artikelen en eigen interviews van de schrijver.

Kempers kiest nooit echt partij, maar voorkomt met scherpe typeringen en grappige citaten dat zijn uiteenzettingen al te neutraal klinken. Hij stelt bijvoorbeeld dat Sandbergs ideaal van het open, democratische museum in de museumwereld nog altijd leeft, ‘niet in de laatste plaats voor hippe hedendaagse directeuren, vaak in iets te strak T-shirt gehulde midveertigers.’ Ook schrijft hij venijnig over de ‘spijkerpakbrigades’ die in de jaren zestig en zeventig museumzalen bezetten en pleitten voor ‘omscholing en tewerkstelling van overbodige museumdirecteuren en kunstpauzen, om hen op deze wijze te leren sociaal te functioneren.’

Gek genoeg vermeldt Kempers zonder enige ironie de latere acties tegen de afbraak van Jos Houweling en

consorten. Zij riepen tegenstanders op om maandelijks een foto van de vleugel naar toenmalig museumdirecteur Rudi Fuchs te sturen, ze verzochten de verkeerspolitie ‘alle door de Van Baerlestraat rijdende Audi’s ogenblikkelijk tot stilstand te brengen en te dwingen tot omrijden’ (Audi had een tentoonstelling in het Stedelijk gesponsord) en ze vroegen de koningin of zij een museumbezoekverbod voor Fuchs wilde instellen wegens ‘bewuste kunstvernietiging met voorbedachten rade.’

Met zulke onnozele, wereldvreemde acties red je natuurlijk geen museumvleugel. Dankzij Kempers bestaat de Sandbergvleugel gelukkig nog in boekvorm – en misschien wel het meest passend voor een gebouw dat vooral conceptueel interessant was.

GIJSBERT VAN DER WAL